

Букачевська Наталія – студентка факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Атаманюк Зоя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

МОРАЛЬНІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Варто почати з того, що кожна людина вкладає своє суб'єктивне бачення в поняття «цінність». Цінності є всеохопними. Вони визначають сенс і всього світу в цілому, і кожної людини особисто. Про все можна сказати, що воно добре чи погане, повинно існувати, чи не повинно, варто щоб воно було, чи воно існує поза правилами [3, с.5]. Тобто, у кожного з нас поняття цінності різне і різні речі задовольняють наше внутрішнє «я». Моральні чи матеріальні цінності людини є мінливими, вони змінюються тоді, коли змінюється світогляд, переконання, коли відбуваються переломні моменти в житті. І матеріальні, і духовні цінності – це результат людської діяльності. Духовні цінності є особливими. Книги, картини, скульптури – це не просто речі. Вони покликані викликати в людини високі почуття [1, с.82]. Проте володіють також і практичною значущістю – своїм змістом вони впливають на життя окремої особистості і суспільства в загальному. Наука, мистецтво, загальнолюдські моральні норми – без оволодіння ними не може бути людини духовної. А отже, без цього не може існувати матеріального, технічного, інтелектуального прориву в майбутнє, не може бути належного людського спілкування у високому сенсі цього слова. Отже, найважливішою умовою формування повноцінної, моральної особистості є засвоєння духовних цінностей. Але моральна людина – це не просто засвоєння цінностей, а скоріше за все, це якість наших досягнень, відношення, що в подальшому є показником нашої внутрішньої зрілості. Безумовно, кожен з нас самостійно обирає, формує свої цінності, він бере їх від суспільства не автоматично, а свідомо, наче акумулює те, що особисто йому здається найбільш необхідним. Якщо обдумати власні життєві цінності і зіставити їх із суспільними, це стане сильним імпульсом для самовиховання. Яку людину ми називаємо моральною? Таку, яка вимоги суспільства до людини зробила вимогами до самого себе і живе, вчиться, спілкується з оточуючими згідно з внутрішніх законів моралі. Повною мірою сформувані свою мораль, стати морально зрілою особистістю людина може лише в результаті самовиховання. Хто, як не сама людина, може розвинути в собі розуміння того, що її поведінку потрібно узгоджувати з інтересами інших людей, суспільства.

Визначення моральної цінності можна спостерігати у висловах таких філософів як Ж.- Ж. Руссо: «Вся мораль людини полягає в її намірах» [4, с. 109]; Л. Фейербаха: «Добре і мораль – це одне й те ж»; [5, с. 70]. Отже, нічого ні в думках, ні у вчинках людини не повинно шкодити іншим, навпаки, «не споглядання, а політична і моральна активність є благом для людини» (Л. Бруні) [2, с.87]. Якщо переважає матеріальне, воно в першу чергу живить і радує тіло. Душа тут вторинна. Звідси виникає небезпека, що задля матеріальної цінності можна знехтувати людськими інтересами і самою людиною, її свободою, волею, гідністю, навіть життям. У суперництві і боротьбі за матеріальні блага діє принцип «все дозволено». Ні перешкод, ні заборон – хаос. Якщо переважають моральні цінності, душа збагачується відчуттям єдності з іншими, радістю від життя. Тоді все, що робить людина не може нашкодити іншим. Тут спрацьовує закон моралі. Він охороняє кожного і робить життя людей безпечним. Тому й виникли заповіді

в житті людини, які охороняють її душу від зла. Звідси і духовні цінності, які оберігають життя, охороняють його і людину як вищу цінність. Гармонія людини у стосунках з оточуючими – це гармонія з самим собою. Нам варто прагнути цієї гармонії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вступ до літературознавства: навч. посіб. / П. В. Білоус. — К.: ВЦ «Академія», 2011. — 336 с. — (Серія «Альма-матер»).
2. Киричок О. Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Борисович Киричок.– Полтава: РВВ ПДАА, 2010.– 381 с.
3. Лосский Н. О. Ценность и бытие / Николай Онуфриевич Лосский. - Париж: YMCA PRESS, 1931. - 137 с.
4. Мужская мудрость / авт.-сост. А. А. Спектор. – Москва: Издательство АСТ, 2017. – 160 с. : ил. – (Сокровища мудрости).
5. Практикум по обществознанию: учеб. пособие для студ. сред. проф. учеб. заведений/ А. Г. Важенин.– 3-е изд., стер.- М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 208 с.